

D. O. M. A. F.

METHODI COGNOSCENDI ET CURANDI

Adfectus particulares CAPITIS, Hippocraticis,
Paracelsicis, ac Harvejanis principiis illustratæ

DISSERTATIO

De

INCUBO,

Quam

Ex prælectionibus publicis

NOBILISSIMI, EXCELLENTISSIMI, AC EX-
PERIENTISSIMI

PERIENTISSIMI

VIRI,

DN. GVERNERI ROLFINCK,

PHILOS. AC MEDICIN. DOCT. ET PROFESS. PUBL.

FAMIGERATISSIMI, p. t. ACADEMIÆ RECTORIS MA-
GNIFICI, FACULTATISQUE SUE SENIORIS

GRAVISSIMI,

Dn. Præceptoris, Promotoris ac Patroni sui unicè æter-
num devenerandi,

potissimum concinnatam,

SUB EJUSDEM PRÆSIDIO

Publico Philiatorum examini exponit

FRIDERICUS GERBENI

ZITTAVIA - LUSATUS.

d. 26. Febr.

IN AKPOΑΣEI MEDICORUM

HORIS SOLITIS.

JENÆ

CHARACTERE NISIANO.

ANNO MDC LIII.

58x

POST. SUPEROS. RERUM. FIDISSIMA.
FUCURA. MEARUM.
MAGNIFICI. NOBILISSIMI. AMPLISSIMI.
CONSULTISSIMI. CLARISSIMI. PRUDENTISSIMI.
SPECTATISSIMI. ET. DOCTISSIMI.
DOMINI.
CONSULES.
SYNDICE.
PRÆTORES.
SENATORES.
INCLUTÆ. ZITTAVIENSIUM. REPUBLICÆ.
MERITISSIMI. PATRES. PATRIÆ. LAU-
DATISSIMI.
DOMINI.
MOEGENATES. PATRONI. PROMOTORES. ETA-
TEM. PERCOLENDI. DEVENERANDI.
VOBIS.
ΑΣΚΗΜΑ. HOCCE. MEDICUM. FILIALIS.
CULTUS. ERGO.
IN
HONORIS. TEMPLO.
AD
MNEMOSYNES. ARAM.
LUBENS. SACRO.
SIMULQUE.
DEOS. NUTRICIOS. TUTELARES.
EJUSDEM. REVERENTER.
CONSTITUO. EXORO.
SUBMISSE.
FRIDERICUS. GERBERUS.

A Gemus de Incubo affectu notissimo,
in quo quispiam per somnum se ab aliquo hoste
vel spectro invadi, grandi mole opprimi, & quasi
suffocari putat, adeo ut neque loqui, neque se ul-
la ratione movere queat: expergefactus tamen
falsam fuisse imaginationem advertit, & nescio,
quæ absurda imaginatur & fingit, hinc à Latinis
rem ipsam declaraturis

NOMINATUR Incubus ab incumbendo. Ἐφιάλης seu
Ἐπιάλης διὰ τὸ ἐφάλλεσθαι, quod ægri imaginentur insilire cor-
pori suo objectum aliquod externum: vel ab homine ejusdem no-
minis, cujus consuetudo erat post crapulas ad accipienda responsa
perpetuò dormire, ut *Petrus Forestus obs. medic. lib. 10. in schol. ad
observ. 50. à præceptore Benedicto Faventino se intellexisse refert.* Id
non infrequens Sacerdotibus fictitiorum Deorum apud Ethnicos,
qui in insomniis se Deorum responsa accipere suis persuadebant;
cujus rei meminit *Virgilius 7. Æneidos.*

Pellibus incubuit stratis, somnosque petivit
multa modis simulacra videt volitantia miris,
& varias audit voces, fruiturque Deorum
colloquio, atque imis Acheronta affatur Avernis.

Plautus in Curculione: Te incubare satius fuerat Jovi, h. e. dor-
mire in Capitolio, ut responsa possis accipere.

Ἐπιβολὴ à Græcis appellari scribit *Cælius Aurelianus lib. 1.
chronic. cap. 3.* quod utilis patientibus perhibeatur.

Themison referente eodem, & Aegineta lib. 3. de art. med. c. 15. ap-
pellabant πνιγαλίωνα: *Dioscoride* à nonnullis vocatur πνιγμὸν ἐνύ-
πνιον. vocatur βαβελυαίη, forsan διὰ τὸ βαβάζειν, quod inar-
ticolatè & adhæsè loqui significat, quia in paroxysmo, si altum ex-
clamare conentur, vox incerta & obscura redditur, qualem inter-
dum illi, qui comitiali morbo laborant, edere solent.

A 2

DEFI-

DEFINITUR Diminutio operationis motricis, in respiratione, voce & motu totius corporis, cum pravâ imaginatione rei incumbentis pectori, proveniens à vapore crasso spinalem medullam, nervorumque principium obstruente, & transitum spirituum animalium impediente.

FORMA quæ GENERIS locum obtinet, est DIMINUTIO & CESSATIO operationum animalium motricis & imaginatricis.

MOTRIX clarissimè impeditur, in respiratione, voce & motu totius corporis. Licet enim hoc oppressi affectu, vel maximè adniantur manibus amoliri ponderosam rem pectori incumbentem, nihil tamen præstare, neque etiam clamare, aut vocem edere valent, imò quàm maximè conqueruntur de gravitate muscutorum thoracis, angustaque respiratione. Motrix ergò in Incubo impeditur, & quidem TOTA, potissimùm tamen, cum reliqui motus in somno non sunt necessarii, THORACIS MOTUS læsio sola phantasiæ offertur, quæ Phantasia seu IMAGINATIO varias post comminiscitur causas, & fingit rem aliquam ponderosam thoraci incumbere, vel Demonem, vel mulierem vetulam, vel lapidem adesse, speciesque in penu memoriæ reservatas transfert ad locum oppressum. Imaginationo itaque cum Motrice impedita, adest Depravata: reliquæ facultates internæ, iudicium, memoria, salvæ sunt, & integræ manent: JUDICIUM, quia optimè nôrunt, se videri opprimi à tali pondere, non tamen revera opprimi: MEMORANTUR, quia dum expergiscuntur, referunt, quæ in somno sibi contigerunt.

Cùm ergò in Incubo sit error Imaginationis, & hic fiat ratione objecti gravis, quod videtur præcordia comprimere, & facultas imaginatrix sit receptiva objectorum, seu specierum attinentium ad externos sensus, *opera precium videtur scire, ad quod objectum pertineat hæc species, quæ gravis patienti videtur.* Pertinere autem creditur ad objectum sensus tactus, quia objectum ratione eâ, quæ est grave, vel leve, non ad alium sensum spectat, quàm ad tactum. Ideò & objectum hoc, quod in Incubo ab imaginatione, spiritali more, sub ratione ponderis recipitur, & præcordia comprimere videtur, ad sensum tactûs pertinebit.

Hæcque cessatio motricis & depravatio Imaginatricis in vigiliis æquè ac in somno contingere queunt, vehementior tamen est

est

est Incubus tempore somni. Ligatis enim & sopitis sensibus, non tam facile Imaginatio ad se redire potest, præcipuè cum vapores sint crassiores.

Ex hisce constat, Incubum formaliter consideratum esse diminutionem motus in toto corpore, præcipuè autem respiratione, & pravam Imaginationem rei incumbentis pectori & suffocantis, adeoque rectè referti posse ad symptomata animalium actionum.

Quæ quamvis ita se habeant, nonnulli tamen diversum sentiunt, & inveniuntur qui

1. Existimant JUDICIUM non esse salvum. Si enim ab incubo oppressi rectè judicarent, non paterentur metum animo oboriri, neque putarent sibi Dæmonem aut vetulam incumbere. Imò: si Judicium & Ratio sunt illæsa in incubo, quæ ergò fieri potest, quod Ratio non corrigat lapsum phantasiæ. Quod etiam confirmari videtur ex eo, cum in somno nullum sit exercitium judicii: ergò multò minùs in affectione, quæ somno accidit.

2. VIGILANTIBUS haud videtur posse accidere Incubus. Aristoteles lib. de somn. & vigil. cap. 3. meminit Επιλήψεως, cui somnus similis sit, καὶ ἴσθι τρόπον τινα ὁ ὕπνῳ ἐπιλήψις. διὸ καὶ συμβαίνει πολλοῖς ἢ δὲ χη πούτε & παθεῖ καθεύδουσι. καὶ καθύπνουτες μὲν ἀλίσκουσαι, ἐξηγοῦντες δὲ οὐ. Simile somnus quodammodo epilepsia. Et ideò accidit multis principium hujus passionis dormientibus & dormientes capiuntur: vigilantes verò non. Loqui videtur de incubo. Mercatus lib. 1. de int. morb. causis capite de Incubo, volens ostendere differentiam inter Incubum & Vertiginem, docet: hanc vigilantibus, illum dormientibus solùm contingere. Massarias non posse fieri, ut homo vigilans ita circa imaginationem fallatur, confirmat. Vapores tam crassi in vigilantibus elevari haud possunt, quin potius dissolvantur, aut si non possint dissolvi, potius epilepsiam aut apoplexiam excitant. Dormientibus potissimùm accidit, quia calor natus in somno vegetus factus in crassos viscidos, crudosque humores validius agit, halitusque caliginosos & vapores crassiores ab illis elevat, illis verò primo statim somni accessu, in quo incubus fieri solet, discutiendis minimè sufficiens est.

Ad primæ difficultatis illustrationem distingvendum inter il-

A 3

los qui

4 los qui iudicium habent liberum confirmatum & vanis superstitionibus præoccupatum. Hi cum incubo corripuntur, facile assentiuntur imaginationi à sensu tactus delusæ, & externum aliquod pondus thoraci incumbere putant. Illi verò non item, sed falsam imaginationem esse in ipso paroxyfmo ratiocinantur.

Et in his etiam ratio phantasiæ lapsum corrigit. Dupliciter operatur ratio: 1. per conversionem ad phantasmata ab imaginatione fabricata, unde *intelligentiæ phantasmata speculari oportet, aiebat Aristoteles.* 2. per conversionem ad species reservatas in penultima memoria. Utroque modo sæpè in incubo in vanâ opinione præoccupatis, iudicium assentitur, in consistentis iudicii hominibus non item.

Quod attinet operationem animalium in somno functiones, sciendum ordinariè sensus internos & externos feriari: nonnunquam tamen *extrordinariè* operari. Hinc in somno insomnia imaginatione à vaporibus: in incubo prava phantasmata à difficultate respirandi motâ oriuntur. Ratio autem necessitate anheli tus compulsâ, in incubo evigilare & iudicium de falso phantasmate ferre potest.

Alterum quod attinet, existimamus omninò vigilantibus accidere posse Incubum, confirmati ab experienciâ: novimus enim pistorem, qui vigilans, stans, sedens crebro incubo corripiebatur. Referunt etiam nonnulli, Massariam hujus suæ doctrinæ pœnas luisse, cum & ipse vigilans aliquoties incubo corriperetur, & tandem Apoplexiâ prostratus vitam cum morte commutaret. *Neque ratio contrarium evincit*: phantasia in vigiliis à molestâ re ita deludi potest, & vapores in tantâ copiâ & crassitie, qui Epilepsiæ vel Apoplexiæ inducendæ haud sufficiunt, ascendere possunt.

SUBJECTUM cerebrû est, ceu primaria sedes affecta, nonnunquam *per se*, generatâ in eo materiâ, vel ex eâdem vapore elevato, nonnunquam *per consensum* partium inferiorum, præcordiorum, ventriculi, hypochondriorum, vapore ex illis locis ascendente.

A vasis genitalibus sæpè vapores seminales in cerebrum elevantur. Sic Illustrissimus Eques Romanus, pro quo consultat Zecchius *consult. medic. 42.* dum in hunc affectum incidebat, in Veneris ut plurimum occupabatur. Talia enim phantasmata, quales vapores.

Re-

Reperiuntur nonnulli, qui certam partem, anteriores ventricu-
os, in quibus imaginationem locant: *Alii cerebellum: Quidam,*
Posteriores cerebri meatus qui ad spinalem medullam tendunt, &
Præprimis quartum ventriculum ceu partes primario adfectas de-
terminant.

Nec an ventriculis adtribui queat hoc malum valde dubita-
mus: mallemus medullari substantiæ idem transcribere: THORA-
CEM autem, licet primò ratione temporis causa per eum transeat,
& in eo hæreat, secundario affici iudicamus.

*Afficiuntur autem tum cerebrum, tum thorax secundum com-
muniter receptam sententiam hoc modo.* Cum Pectus, huicque in-
clusi pulmones à materiâ aut hypochondriis & circâ præcordia
inhærente, aut etiam inferius stabulante, per crapulam aut crudi-
tatem, vel etiam aliis de causis turgescente ac motâ premuntur: ab
hac materiâ turgescente ac commotâ elevantur vapores sursum
vergentes, & varia mala cientes. Simul etiam diaphragma sursum
impellunt, penetrant pulmones & arterias opplent, exteriusque
musclos thoracis infestant: in cerebro verò obstructionem vel
compressionem meatuum præsertim eorum, qui ad principium spi-
nalis medullæ tendunt, ac spiritus animales organis sensûs & mo-
tûs deferunt, pariunt. Unde cum spiritus ad instrumenta liberè
transire prohibentur, imaginatio turbatur, visusque & perce-
pto pondere gravi confunditur, nec non adfectus, pro qualitate ob-
structionis pejor, periculosiorque, vel levior efficitur.

THORACISQUE motus ita læditur cum per se, tum per accidens:
PER SE, dum vapores & flatus in abdomine collecti & circa dia-
phragma subsistentes illud comprimunt, & ita liberum motum
impediunt, nuncque respirationem difficilem, nunc suffocationis
metum inducunt. PER ACCIDENS læditur, dum spiritus animalis,
qui ad motum animale necessarius est, ad thoracis musculos, &
diaphragma prodire solitus, prohibitus non influit.

Hinc neque thorax, cujus motus in somno summè necessari-
us, nec unquam cessat, neque muscoli aliàs respirationi inservien-
tes suum officium præstare possunt, præcordia tanquam pressa ja-
cent, manus & pedes ægrè moventur, imò immobiles penitus ma-
nent.

Ferne-

Fernelius lib. 5. particular. morborum videtur sentire diversum, videlicet cerebrum in Incubo semper affici per consensum, incubumque oriri crassâ pituitâ non in cerebro, sed circa præcordia in-hærente, & musculos pectoris comprimente, ex quâ per crapulam turgente cum vapores elevantur, illi diaphragma comprimunt, & fauces cerebrumque replent.

Platerus etiam & *Sennertus* partem primariò adfectam & τὸ πρῶτον παχὺν esse præcordia & imprimis musculos thoracis & pulmones respirationi inservientes; per consensum verò harum partium subjectarum pati cerebrum, facultatesque sensitricem, motricem & imaginatricem ab adscendentibus fumis, & imprimis ex fallaci perceptione oneris thoracis partes gravantis perturbari, & in suis actionibus ordinariis seduci statuunt.

In Incubo quidem sensûs & motûs quædam adest ligatio, illa tamen tanta non est, qualis in gravioribus affectibus, sed talis solum, qualis in profundè dormientibus accidere solet.

Et licet caput quoque repleatur à vaporibus, illa tamen repletio incubi causa non est, neque caput subjectum est læsæ respirationis, sed solum læsæ Phantasiæ. Primariò autem thorax afficitur, dum à vaporibus adscendentibus respiratio læditur in somno: consequenter inde phantasma oneris incumbentis formatur, ut homo se ab aliquo pectori incumbente opprimi somniet. Vide *Sennertum* in *paralipomenis* c. 10.

Verum enim verò multa in hæc communiter receptâ sententiâ tum illorum, qui cerebrum primariò, thoracem secundariò, tum eorum, qui thoracem primariò, cerebrum secundariò adfici statuunt, desideramus, quæ lubentes præterimus.

Ne tamen nihil dicamus, concedimus circa thoracem colligi materiam posse, illum tamen fomitem causarum antecedentium solum: Cerebrum verò partem affectam primariam agnoscimus. Non negamus thoracem musculosque respirationi inservientes, ipsumque diaphragma in hoc affectu à vaporibus ad pectus adscendentibus pati, cum plerumque post crapulam repletionem & cruditatem, in primo somno, invadat. Hæc tamen compressio, quamvis respirandi difficultatem parere facile possit, ad incubum inducendum non sufficit. Non ingruit Ephialtes, nisi cerebro vapores
crassi

crassi communicentur: unde non raro aliquandiu, donec vapores isti discutiantur, in falsâ imaginatione, etiamsi excitati à paroxysmo fuerint, persistunt, & manente fomite sæpè Apoplexia vel Epilepsia subsequitur. Thoracis motus, & musculorum laryngis, diaphragmatis, impeditur propter spirituum animalium in nervos ingressum prohibitum. Ex his humoribus vapores tum per spacia inania, tum per venas & arterias ad caput ascendere possunt.

CAUSA IMMEDIATA est influxus spirituum animalium in nervos prohibitus, non tamen ex toto ablati. Quamvis enim illi, qui thoracem primariam partem affectam constituunt, cerebrum tantoperè non accusent, in thoracis & laryngis solos musculos omnem culpam rejicientes, nihilominus verisimile est, impeditum harum, ut & reliquarum corporis partium motum commodissimè in fontem animalium spirituum rejici posse.

MEDIATA causa secundum essentiam considerata est *Αναθυμιασις* seu Vapor, nam incubus est ex genere eorum affectuum, qui citò fiunt & citò desinunt: ut non referri possit in intemperiem, quæ secundum Galenum 3. loc. aff. c. 7. nec citò fit, nec citò desinit, sed sensim.

Hic vapor obstruit vel comprimit poros medullæ spinalis & principii nervorum, & si secundum essendi modum consideretur, & quidem primò ratione QUANTITATIS, peccat copiâ. Deinde ratione PRIMARUM QUALITATUM hic flatus sive vapor semper est frigidus, & est modò humidus, ut pituitosus, modò siccus, ut melancholicus. Peccat etiam in SECUNDIS, quia est crassus, aliàs non tolleret motum & sensum, mineraque ejus est humor crassus. *Non est vapor tenuis, acris, mordax, sed crassus ignavus, qui in poros medullæ se insinuat, & transitum spirituum intercludit, quemadmodum nebulosus aër, radios & splendorem Solis intercipere solet, ne tellurem illustrent, neque periculum hic epilepsiæ perpetuum à vaporibus illis, carent enim illo occulto *μυσμате*.*

PROXIMIORES Causæ sunt HUMORES omnis generis. Avicenna nominat vaporem materierum grossarum, sanguinearum, phlegmaticarum, melancholicarum: hicque generatur vel in cerebro, vel extrâ cerebrum: & cum crassus sit, materiæ, ex quâ elevatur, affinis fit, ut non citra difficultatem ægri expergeant, & ab

B

acce

§ accessione non sine vi magnoque conatu liberentur. Pituita crassa & Humor MELANCHOLICUS sapissime in hypochondriis & præcordiis hærent, vaporesque ad diaphragma, musculos thoracis & cerebrum mittunt. SANGUIS etiam crassus in venis contentus similes exhalationes præbere potest. Sæpè contingit in puerperis post partum, si à crassis succis & lochiis non benè fuerint expurgatæ.

Paracelsus de incubo nihil memoratu dignum ferè posteritati reliquit. *Quæ verò lib. 3. de origine morborum invisibilium p. 107.* de generatione incubi & succubi ex ipermate imaginationis in amore Hereos, ejusque translatione à spiritibus nocturnis & generatione monstrorum adferuntur obscuritate scatent densâ, neque rem explicant, sed involvunt & implicant: meritoque à nobis ut naturali veritati dissentanea, non conformia, publicæ persuasioni fallaci & inani relinquuntur.

Helmontius, jus duumviratus in scripto libro t. 15. & sequentibus: causam Incubi statuit non esse VAPORES CRASSOS medullam spinalem infestantes.

VAPORES crassos 50. solidis annis destillationum se nondum vidisse ait. Exhalationes corporeas admittit, in quibus res volatilis sublimatur, scanditque ad latera vasis. Sed VAPORES AQUEOS CRASSOS nondum vidit aut novit, nisi inter Academicos vaporum ignaros. Imò utcunque crassi essent, saltem ad excitatoris libitum aut crassitiem amitterent, sistereturque ealor extemplo, qui ejusmodi vapores excitasset. Utrumque sanè ridiculum. Explodit etiam, quod dicunt, MEDULLAM esse adfectam ob denegatum in somnio motum. 1. enim sic ad excitantis libitum omnis vapor cessaret. 2. Vapor in supino decubitu non penetrat ad medullam, intra vertebra contentam aut lumbos, vapores illi potius tenderent è stomacho in intestina, vel in umbilicum sursum non deorsum ad medullam clausam, intestinisque oneratam. 3. Nihil loquelæ cum spinali medullâ commune. 4. Cur vapores hi tantum petent nervos recurrentes.

Ipsè autem statuit, actionem regiminis duumviratus, impedimentum nempe stomacho oblatum solo sui vitali regimine absque vaporibus aut fumis turbare cerebrum, nervos conce-

ptus

ptusque primos vitare, quatenus interrumpit lienis solatia.
*Harvejanis ex principis novam causam comminisci quis posset a
circulatione peritam.* Dum enim crudus chylus post errores in victu
collectus, in primâ coctione non ritè elaboratus: per lacteas thora-
eicas in subclaviam & per jecorarias in cavam delatus, cum sanguine
mixtus, non dexteritate eâ, quâ conveniebat, movetur, sed in circu-
latione suâ impeditur, in dextro ventriculo restitat, nec per pulmo-
nes satis expedite in sinistrum ventriculum transit, hinc sanguis ar-
teriosus & spiritus vitalis per arterias carotidas & cervicales non
iusto tramite cerebro communicantur, spiritus animalis languet
pabulo destitutus, nec nervorum sexto pari, quod recurrentes pro-
pagat, nec reliquæ spinali medullæ in debitâ quantitate suppeditatur, hinc cessat motus non solum totius corporis, sed & imprimis
thoracis: cujus motus defectum etiam præcipue advertimus, cum
eo in somno etiam indigeamus quam maximè, alio totius corporis
non item.

REMOTIORES NATURALES sunt TEMPERAMENTUM me-
lancholicum, quod maximè obnoxium est huic ægritudini.

NON NATURALES sunt AER crassus, qui humores incras-
sat, vaporesque turbidos generat. *Narrat Cælius Aurelianus ali-
quando Romæ hunc morbum fuisse Epidemium, publice grassan-
tem & multos jugulasse, quasi pestis quædam fuerit.*

VICTUS crassus vaporosus, nimia cibi ingurgitatio,
repletio, crapula, cruditas, vapores nebulosos ad cerebrum mit-
tunt.

INEDIA insueta ventriculum pravis replet humoribus, & va-
poribus liberum ad superiora aditum concedit.

ANIMI INTENTIONES intempestivæ, ut in literarum studiis,
cruditates cumulant, cerebrum debilitant. In adolescentiâ, cum
quidam in multam noctem lectione Homeri detineretur crebrius
avidissimus Græcæ Poëseos cultor creberrimo incubo corripie-
batur.

SOMNUS duplici ratione temporis, & decubitûs ad incubi ge-
nerationem facere videtur. RATIONE TEMPORIS; si vel longo ni-
mis vel diurno, vel statim post pastum, præsertim largiorem, quis
indulgeat somno, naturales evacuationes impediuntur, calor nati-

10 vus hebetior redditur, pituitosi humores in corpore colliguntur & fluxiones augentur. RATIONE DECUBITUS, si supinus ille est, repletionem in capite excitat, & ut ait Avicenna lib. 1. fen. 3. doct. 2. cap. 9. ad apoplexiam, epilepsiam & incubum præparat, superfluitates facit inclinare ad partem posteriorem cerebri, quæ post retinentur, nec per suos incedunt canales, qui sunt à parte anteriori, ut palatum, os, nares. Hæc ratio locum habet solùm in incubo *idiopathico* per essentiam cerebri: *In sympathico* autem ab hoc decubitu in dorso crassus sanguis in vasis hypochondriacis & cava resistans incalescit, & vapores congeneres de se spargit & ad cor vehit.

VIGILIAE, dum ab illis balsamum illud vitæ humidum scilicet radicale absimitur, calorque nativus debilitatur, hinc non minùs referri possunt.

RETENTIO excernendorum huc etiam confert. Si semen & sanguis menstruus solito diutiùs retineatur, etiam in vasis & receptaculis suis naturalibus labem contrahit, & vitiosos vapores emittit.

RES PRÆTER NATURAM VERMES in pueris sæpè tales vapores exhalant.

SUPERNATURALES ab antiquis in magno precio habitæ. Existimârunt illi Deos, Semi Deos, reverà in naturâ rerum existentes, invadere quiescentes, imò Dæmonem ipsum torquere eosdem, imò sæpè improbos esse mulieribus, nonnunquam etiam viris, turpis libidinis usum ab iis exigendo earumque appetendo & peragendo concubitus. *Sed Principes medicorum* fabulas has eliminârunt. Inter quos non postremus *Aëtius*, qui ex *Possidonio* scribit: Incubum non esse dæmonem, sed magis præludium & proœmium, quoddam morbi comitialis, aut insanix, aut apoplexiæ. Quo respicientes etiam *Hollerius de morb. intern.* *Wierus de lamiis.* *Bauihin. de hermaphroditis*, hunc affectum epilepsiam nocturnam appellârunt.

DIFFERENTIÆ I. RATIONE FORMÆ tot oriuntur, quot sunt depravatæ circa phantasma & speciem objecti gravantis imaginationes. Unde *alius* incubus, in quo ager se opprimi putat à Dæmone, alius à pondere gravi intercipientè anhelitum. *Aliquibus.*
Ephri-

Ephialticis visum fuit spectrum per fenestram intrare cubiculum, lentum accedere, & à pedibus adscendere, totumque corpus comprimere. *Alius* querebatur quâlibet nocte ad se commeare mulierculam, pectori suo illabi, animæ vias digitis comprimere, hinc clamare cupienti vocis iter sibi præcludi, ut licet conetur pondus à se amoliri, minimè tamen queat nec manus ad propulsandam injuriam, nec pedes ad capeffendam fugam expedire. *Forestus* dum adhuc puer esset, à cane nigro se opprimi, ut anhelitum trahere non potuerit, putabat *lib: 20. observ. de cerebr. morb.*

II. RATIONE SUBJECTI. Alius est Essentialis cerebro, alius per consensum ventriculi hypochondriorum oritur.

III. RATIONE CAUSÆ. Alius à pituitâ, alius à melancholiâ oritur.

SIGNA ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΑ.

I. RATIONE GENERIS haud sunt obscura, conqueritur enim æger se quasi onere gravissimo premi, vocem nec edere, nec respirare posse, strangulari quasi deditâ operâ, neque se movere posse, tandem multo cum labore è somno expergisci, & tumultuose excitari. Hinc interdum ejulatus obscuri, & ad suppetias ferendas Deum ac hominum fidem implorantium clamores, sed incerti illi, inarticulati & confusi, mugitum potiùs referentes, nec dum sermone expressi, quod lingua illis astricta quasi teneatur.

IN EXPERRECTIS & à paroxysmo liberatis, facies & gula livida, gravedo cervicis, corporis tremor, sudor frigidus & cordis nimia pulsatio. In nonnullis MACULÆ lividæ erumpunt, ex nigredine Rufescentes, violaceo colore perfusæ. Hæ oriuntur ab humoris peccantis ad loca externa & cutim propulsione.

DIFFERENTIAS ETIAM FORMALES ex relatione patientis habemus, an circa objectum quod sensus, tactus depravata fuerit Imaginatio, an fuerit spectrum, foemina &c.

Signa differentiarum ab ALIIS AFFECTIBUS etiam non sunt obscura.

DIFFERT I. A VERTIGINE, quia Vertiginosi omnia in gyrum agi existimant. Ephialtici verò thoracis de gravitate conqueruntur. II. AB INSOMNIIS, quod insomnia citra morbosam in corpore dispositionem, citraque thoracis gravitatem monstris

B. 3;

& ima

12 & imaginibus plena sint : Incubus verò non nisi præexistente in corpore mala quadam dispositione accidat. III. AB APOPLEXIA, quia non est totalis obstructio. IV. AB EPILEPSIA, quia est sine convulsione, neque spuma ante os consistit.

II. MATERIALIUM differentiarum à *subjecto* sumimus signa. Si per PRIMARIAM capitis affectionem fiat, expergefacti laborantes, licet respirare difficulter desinant, & velocius se posse movere cognoscant, nihilominus tamen per aliquod temporis intervallum, imaginandi potentia non redit ad pristinum statum, causa enim mali in capite, ejus venis, & vicinis sedibus immoratur, & cum justo crassior sit, difficulter solvitur. Præcesserunt CAUSÆ concoctionem alimenti in cerebro perturbantes, unde excrementa tenuia vaporosa, fuliginosa & crassa coacervantur. Præcessit nonnunquam frigus externum vehementer capiti occurrens, quod prohibet alimenti vapores diffiliari, eosque impellit intus & incrasfat. Præcedunt nonnunquam tinnitus aurium, dolores capitis &c.

Si verò PER CONSENSUM ab halitibus adscendentibus fiat affectio, expergefacti laborantes protinus resipiscunt, nondum enim in cerebro malum fixum. Et quidem fieri per THORACIS consensum indicio est, quia expergefacti laborantes, licet mente constant, diu tamen difficulter respirant, quasi à citiori cursu excitati. *Hæc Mercatus.*

III. EFFICIENTIUM causarum signa etiam patefcunt, si attendamus elegans Avicennæ effatum : Unusquisque humor causat phantasma cum colore suo. Si ergò à sanguine, patiens imaginabitur se habere supra se objectum coloris rubicundi, aderunt indicia redundantis sanguinis, venæ latæ, color rubeus, adest ætas & victus ratio, quâ sanguinem potuerunt generare. Si à melancholico vapore, objectum apparebit nigrum. Si à pituita objectum erit albicans. Si à semine, indicia erunt copiosi seminis.

ΠΡΟΓΝΩΣΙΣ I. SALUTIS ET MORTIS.

I. RATIONE GENERIS. Licet incubus suapte naturâ, si raro contingat, raro sit lethalis, imò nunquam, imò ferè nullius momenti. Attamen si sæpè invadat, perseveret, vitium non est contemnendum : malus est in ratione signi & causæ. *Avicenna loquens de pro-*

de pro-

de prognostica, docet: contemnendum non esse, quoniam nisi citò
ei occurramus, minatur epilepsiam, apoplexiam, melancholiam.
Epilepsia est antecessor, si crassi vapores densentur, & hærentes in
cerebri substantiâ *μιασμα* peculiare contrahant. Apoplexiam mi-
natur, si eadem materia principium spinalis medullæ comprimat.
Melancholia succedit, si à vapore plus justo frigidiori & sicciori ce-
rebrum exsicceetur. Nonnunquam etiam subsequitur subitanea
& repentina mors. Hinc *Varandæus* inter alia certissimum esse ex-
clamat; Incubum tam in latitudine sanitatis (nisi fortè contingat
ex magnâ crapulâ) quàm in morbis frequenter recurrentem ma-
gnam portendere periculum, quia indicat flatuosorum humorum
magnam copiam & naturæ oppressionem. *tract. de prognost. mor-
bor. 1. dist. 2.*

Periculosus est Incubus, à quo æger stupidus permanet: Peri-
culosior est, qui accidit partim vigilantibus, partim dormienti: De-
terior, si è somno evigilantes cum palpitatione cordis, syncope, pa-
vore, horrore deferat, aut sudores frigidi ad caput & ventriculi se-
dem appareant.

2. RATIONE SUBJECTI. Essentialis Incubus gravior
est, quàm sympathicus, præcipuè si ab innatâ cerebri debilitate ori-
atur.

3. RATIONE CAUSÆ. Mius periculosus est à causâ externâ.
Mitior à sanguine, quàm melancholia & pituita.

H. LONGITUDINIS. Difficiliter & non nisi longo tem-
poris tractu curationem admittit, eo què longiori, si inveteratus
sit affectus. In initio itaque, dum adhuc Embryonatum est, ei oc-
currendum.

III. MODUS EVENTUS. Ne terminetur in dictos gravio-
res affectus, aut ipsam mortem. In principio facile curari potest dis-
solvis vaporibus & materiâ peccante, e quâ elevantur.

CURATIO duplex est: Una in paroxysmo, altera extra paro-
xysmum. Quæ requiruntur

IN PAROXYSMO non est operosa. **CURATORIA INDICA-
TIO** quidem hîc jubet vaporem cerebri meatibus quadamtenus ob-
struentem discutere, sed cum ratè præsentibus adsint alii, qui ani-
mum advertant, aut talium præfidiorum materias ad manum ha-
beant,

¶ beant, insistendum aliis auxiliis. Statim igitur, ne suffocationis periculum augeatur, excitetur. Aeger commoveatur, CAPILLUS capitis attrahatur, facies ejus aquâ frigidâ leniter aspergatur. Extrema FRICARI jubet Rhazes, ut vapores aliquâ ex parte repellantur. Potentissima materia præsidii excitantis, est COMPELLATIO ægri per nomen, cum sacro baptismatis fonte ipsi inditum, eo enim acclamato natura evigilare solet, ægrique animati pondus à se excutere conantur. Vide Levin. Lemm. de occult. nat. miraculis cap. 5. lib. 2. Aqua Zedoaria, cinam. anet. spir. anisi interius conveniunt. Et cum incertum sit invasionis tempus, noctuque potissimum, urgeat, ideò ne auxiliis destituti relinquuntur in paroxysmo, soli dormire non debent, qui huic malo obnoxii sunt, sed summè proficuum erit

SEMPER habere aliquem Pyladem, qui curet Orestem.

EXTRA PAROXXSMUM. Indicatio PRÆSERVATORIA jubet humorem peccantem præparatum evacuare, ne regeneretur, & ne paroxysmus crebrius recurrat, viscera & cerebrum confortare. VITALIS requirit bonam victûs rationem ad virium conservationem necessariam in toto corpore.

MATERIÆ Præsidiorum desumuntur

EX FONTE I. ΧΕΙΡΟΤΥΠΙΚΩ VENESECTIO potens remedium, si à sanguine crasso venæ repleantur, aut suppressio adsit, consuetæ evacuationis, hæmorrhoidum, mensium. Si neque ætas, neque vires, neque quicquam aliud vetuerit confidenter ad illam accedere poterimus.

Locus diversus est. Nam si in toto corpore sanguis hic abundaverit, aut circa Jecur sedem elegerit, Jecoria vel mediana dextri brachii, vel si in venis circa cerebrum hærentibus, Humeralia aperiri poterit. Si ad suppressionem mensium aut hæmorrhoidum evacuationem affectus subsequutus fuerit, ipsam ad consuetum locum revocabis, apertione Hæmorrhoidum, vel venæ tali. Saphena & pedis inferioris venis sectis simul etiam deplentur arteriæ. Hæmorrhoidalium autem venarum reseratio imprimis usui, deplentur enim non solum hæmorrhoidales sed & aliæ venæ in confinio mesentericarum & splenicarum vitiosi sanguinis condæ & promæ: imò arteriæ etiam ipsæ.

QUAN

QUANTITATEM sanguinis educendi in Incubo quod attinet, an ille impurus sanguis copiose educendus, an parcus, an vero cacochymia solum evacuanda per alvum quaeritur?

Cum cacochymia haec maximè circa venas lacteas, & cava Jecoris stabuletur ex hæmorrhoidalibus vasis educi poterit commode in notabili quantitate & satis largè, quantum illius ratio loci fert. Sed cum unâ vice sanguis exhauriri inde nequeat, copiosè partitim educatur, nisi enim hoc fiat, impurus ille sanguis quamdiu vasis includitur, per Cor revolutus illud angustare, & cerebrum, ipsum labefactare potest.

CUCURBITULÆ scarificatæ etiam applicari queunt.

FONTICULI, si à causa interna proveniat affectus, non sunt inutilis & pro ratione partium affectarum vel dextro, vel sinistro cruri inuri, vel si caput essentialiter laboret, brachio infigi possunt.

II. ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ respicit corporis & capitis crassos humores, vitiososque viscidos succos, qui lenientibus, si in primis viis copiosi hæreant, tentandi, post præparandi, & digerendi, ut juxta Hippocratis & Galeni præceptum 2. aphor. 9. tum meatibus reclusis, tum humoribus attenuatis corpus *εὐεγον* fluidum reddatur, & demum educendi.

LENITUR alvus lenientibus & mediocriter stimulantibus, Aloë, Cassia, Manna adduntur scam. gialap. &c.

℞ El. diacathol.

diaphan. a. ℥ij.

cass. rec. extract. ℥ij.

sacch. q. s.

F. Bolus.

℞ Extr. diacarth. ℥ij.

Mag. gialapp. gr. vj.

el. de psyl. Minsicht. ℥j.

cum saccharo.

F. Bolus.

Pilula Aloëtica acuantur trocis. albandal in minori dosi.

CLYSTERIBUS etiam LENIENTIBUS in primis viis stabulantes & tetris vaporibus cerebrum animalis facultatis sedem infestantes humores educuntur. *Parantur ex laxantibus & emollientibus materiis.*

℞ herb. malv.

alth.

mercur.

branc. urfin.

primul. veris a. mj.

rad. liliorum alb.

valerian.

pæon. a. ℥ij.

G

scam.

U X

sem. fœnugr.
 dauci
 anisi a. ʒvj.
 ficuum ping.
 prunor. damasc. a. nō x.
 Coq. in suff. q.

aq. fontan.
 Colatur. lbj. adde
 el. diacathol. ʒj.
 ol. anethin. ʒjß.
 salis gemme ʒj.
 Misce.

PITUITOSUS humor incidentibus, abstergentibus, quibus discutientia flatus addenda, digeritur: Sirupo de stœchade, menthâ, absinthio: Aq. saly. majoran. fœniculi. MELANCHOLICUS si prædominanter peccet, Sirup. de fumariâ, epithym. borrag. bugloss. Aq. scolopendr. cuscut. BILIOSUS si peccet, quod tamen rarum, Sirup. violar. nymph. cichor. Aq. portulac. convenit.

His semper PECTORALIA addantur, in sympathico præcipuè: CEPHALICA in Essentiali. PRIORA sunt sirupus de byssop. glycyrrhizâ, oxymel de scyllâ in epilepsiâ, incubo & similibus affectibus à Levino Lemnio lib. 2. occ. nat. mirac. cap. 3. commendatum. Laudes suas hic meretur, cum thoraci dicatum, & pituitosis & melancholicis humoribus aptum sit medicamentum. POSTERIORA sunt sirupus de pœoniâ, lilior. convallium. Medicamenta ex tartaro parata hîc etiam profunt. Cremor. crystall. ♀. ♂atus, tinctura, spiritus.

℞ crystall. ♀. ʒß.
 salis pœon. vitriolati g. iij.
 ol. fœniculi g. iij.
 F. Pulvis.
 ℞ aq. epilept. Langii.
 asthmatic. rubr. a. ʒß.
 sirup. byssop. ʒvj.
 spir. ♀ ʒj.
 M. F. Potio.

PRÆPARANTIA hîsce subjungenda. Illa varia sunt, imprimis tamen, quæ caput & thoracem respiciunt, hûc in medium conferenda: & quoniam plerumque pituita & melancholia accusantur, ad hos duos humores animus præcipuè dirigendus.

PURGATIO præparatis humoribus institui potest; repetatur per intervalla, habito respectu ad partes tum essentialiter, tum per consensum affectas. Si unâ aut alterâ vice scopo haud satisfacit, iteretur tertiâ, quartâ. Inò magis expediet κατ' ὀλίγον, paulatim, quàm κατὰ πάλυ καὶ ἐξαπίνης, semel & repente, subito & plurimum educere. Hippocr. 2. aph. 51. PITUITOSA educitur Mechoacanna, Galap. Agaric. Turpetib. MELANCHOLICUS humor Elleboro, Senâ, Diacatho-

catholico, Pilul. de fumar. Oxymel. helleborato. BILIOSA, si adsit, *scammon. Rhabarb.* Formulæ sæpè propositæ ad institutum hoc varianda.

Rx Sp. diacarb. ℥j.

gialap. nigr. resinos. g. x.

fecul. ari.

magist. salis pæon. ℥ati a.

g. iij.

ol. citri g. ij.

Misce. F. Pulvis.

Rx Mass. pill. panchym. n. ordin. ℥j.

trochisc. albandal. g. ij.

resin. scammon. g. j.

salis fixissim.

ol. citri a. g. ij.

cum oxymel. helleborat.

F. Pilula.

VOMITORIA in stomachico incubo à cruditatibus exorto non sunt negligenda. Vacuatur materia ex ventriculo commodè, decocto radic. & sem. raphani, gilla Theophrast. croco metallor. præcipue si ad superiora vergat i. apb. 21. & circa dextrum orificium stabuletur.

Rx Manna vomitorio rum ℥b.

exhibeatur in juris pulli cochleari,

& superbi bantur co-

chlearia

vij.

CLYSTERES nonnunquam fortiùs revellentès intermitten di.

Si spes sit, Ag. Pognos humores peccantes discuti posse,

Rx bezoard. lun.

fl. * Martialis a. g. vj.

salis volatilis C. C. g. iij.

F. Pulvis. exhibendus in cochleari vini.

Rx Aq. zedoar. comp. ℥ij.

spir. C. C. rectif. g. iij.

♀ rectif. g. vj.

sirup. scordii ℥b.

F. Haustus.

Diougnos etiam in sanguine cumulas partes frigidas & humidas, quæ pituitosa, & frigidas & siccas, quæ melancholica appellari merentur, per renes & vesicam exterminat.

Rx Ogenista essential.

magist. ocul. 69. a.

g. vj.

spir. Di coagul. g. ij.

F. Pulvis.

Rx aq. nephritic. calid. ℥b.

mist. simplic. camphor. ℥b.

sirup. de quinque radic.

℥j.

M. F. Haustus.

C 2

PAR-

U X

PARTICULARES vacuationes capitis institui queunt exhibitis
& apophlegmatismis, nonnunquam etiam sternutatoriis, si vitiosis
succis abundaverit, eosdemve receperit. Mastichis grana selectiora
mastificentur crebro in ore.

Vel R mastich. elect.
rad. pyrethri a. ʒj.
saccar. in mucilag.
tragacanth. q. s.
solati.

F. Globuli.

R herb. origan.
betonic. a.
mʒ.
Bulliant. in aq. &
vino.

Colature addantur
oxymel. scyllitici ʒij.
M. Pro Gargarismate.

R fl. lilior. convall.
rad. ireos Florent. a. ʒj.

Pulverisatis
adde
ol. citri
anisi. a. g. iij.

Pulveris. attrabantur in
nares quantitate erui ad lu-
bitum.

ALTERANTIA intemperiem viscerum, Jecoris, Lie-
nis, Uteri & **ROBORANTIA** his sunt conjungenda: tam
Interna Generalia & Specifica in Epilepsiâ proposita, quam Ex-
terna.

INTERNA ferè potissima sunt in Epilepsiâ proposita. Excel-
lunt hic *Electuarium Pleresarconticum cum confectioe Alchermes,*
& speciebus *Diambre permistum*, continuato ejus usu à somno &
sub lecti ingressum per aliquot dies. Commendatur & *Tberiaca*,
singulis septimanis bis exhibita, cum aquâ *Epilepticâ Langii.*
Pauperiores uti possunt *semine pœonia nigra in farinam trito*
& cum suâ aquâ exhibitæ, hæc enim antephaliticam vim
habere creditur, & ob hos mirandos effectus *ϕιαλτία* dicta
fuit.

De Pœoniâ dignum notatu est testimonium *Avicennæ* in cura-
tione incubi. Conforta, inquit, caput ex iis, quæ juvant ad hoc, &
talia sunt **GRANA** pœoniæ, quæ secundum continuitatem su-
mantur.

SEMEN pœoniæ ergò commendat præcipuè, quod est medi-
camentum.

19
camentum agens non tantum qualitatibus primis manifestis, ve-
rum etiam occultis. Cum enim semina quoad manifestas sint calida
sicca, profunt & ratione contenti, & ratione continentis. Ratione
CONTENTI, discutiunt enim flatus caliditate & siccitate. HUMO-
RIS crassitiem & lentorem etiam attenuant & detergunt: Ratione
CONTINENTIS, id est, capitis illud refrigeratum calefaciunt. Oc-
CULTIS etiam qualitatibus juvant, habet enim magnam familiarita-
tem & proportionem cum cerebri substantia, ut merito hujus simi-
litudinis roboretur cerebrum, & omnis vis animalis in eo residens,
quibus omnibus robustis redditis, noxium expelli nec non humo-
ris generatio prohiberi potest.

Proponens modum administrandi & rectum usum, In Potu
exhibere jubet, ut cum aqueo vehiculo eorum vis in altum magis
possit penetrare, & ad locum longinquum pertingere. Exhibere
etiam jubet non SEMEL, sed pluries CONTINUANDO, quia id requirit
resistentia hujus affectus, qui non facile cedit.

*Tinctura Corallorum bisce insultibus adversatur, ut & eorundem
& Margaritarum magisterium. Liquor Luna peculiariter in his affe-
ctibus commendatur.*

℞ spec. diamb.

diamosch. dulc.

pleresarcont. a. ℥j.

succ. præp. ℥℞.

granor. pæon. nigr. ℥j.

conserv. agerat.

anthos. a. ℥℞.

extradt. acori. g. viij.

saccar. alb. in

aq. carfunc. ℥j. &

fl. lil. convall. q. s.

solut. ℥viij.

sub finem addendo

ol. succini

majoran. a. g. x.

M. F. Morsuti.

PECTUS etiam ROBORANTIA, Ventrículum, Uterum corrobo-
rantia. deobstruentia hinc non negligenda. Quibus intentionibus
aliquo decocto ex Ligno sancto, sassafras, omnibus modis occurrere
possemus.

EXTERNÆ. Generalia confortantia & specificata, Cucupha, Balsa-
mi cephalici sunt ex usu.

C 3

℞ Ol.

℞ Ol. nuc. mosc. express. ℥ij.
 ligni Rhod.
 majoran.
 succini.
 salvie.
 anthos a. g. ij.
 citri g. xij.
 balsami Peruviani ℥℞.
 moschi
 ambra a. g. ij.
 M. F. Balsamus.
 ℞ fl. stæchad. Arab.
 lilior. convall.
 primul. veris.
 pæon.
 rosarum rub. a. m℞.

rad. pæon.
 acori.
 ireos Florent. a. ℥℞.
 caryophyll.
 nuc. mosc.
 macis.
 thuris a. ℥ij.
 sem. pæon. ℥ij.
 gum. hedera.
 juniperi a. ℥ij.
 mastich. ℥ij.
 Contus. contus. s. a.
 adde
 ol. ligni Rhod. g. xij.
 Sign.
 species pro cucupha.

Radicem pæonia, Corallia, Lapid. chrysol. Jaspidem de collo sus-
 pensum, ceu nobile amuletum, & certissimum omnibus hujusmodi
 morbi causis abigendis proficuum clamant. Baldunus Rossæus de
 hum. vit. primordiis & miseris ejus valoris esse dentem Lupinum
 prædicat. Pellem Lupinam & Asininam pro integumento, dum dor-
 mitur, usurpatam non solum specificâ virtute, sed & siccando & ca-
 lefaciendo viscera firmare & cruditati ansam præiedere volunt.
 Datur & Lapis Ephialticus, qui cunabulis insertus infantes ab in-
 cubo præservare creditur. Pectori ut & ventriculo, jecori, hypo-
 chondriis etiam admovenda externa corroborantia.

Quantum ad vivendi rationem, &

DIÆTAM, eâ in legitimâ rerum sex non naturalium admini-
 stratione consistit. Quibus solis legitimè adhibitis hoc malum, si
 non inveteratum sæpissimè, superatur.

AER sit moderatè calidus, siccus, purus, lucidus. Si non natu-
 râ talis, arte paretur.

℞ succin. alb. rasi
 flavi pulveris
 gum. mastic.

sandarach. a. ℥℞.
 e lemi.
 Syrac. calam.

TACA

racamabae.
benzoin. a. ℥ij.
lign. aloes ℥j.
cubebae.
caryophyl. a. ℥ij.
fl. rosar. rubr. p. iij.
F. Pulvis pro suffitu.

℞ granor. styrac. calam.
℥j.
mastic.
thuris a. ℥ij.

Vitet ægrotus frigora & imbres, radios Lunæ, præcipuè, quorum qualitas frigida humida, & tam frigus vespertinum, quàm matutinum, ex capite & ventriculo laborantibus, perniciosum.

CIBUS sit electus εὐχου & καὶ εὐπειῆς, qualitate incidens, attenuans, flatuum expers, condiatur aromatibus. Abstineat à leguminibus, fungis, tuberibus. Vitet Crapulam. COENA sit parcior prandio, ne tempore somni vapores ad cerebrum turbulenti ascendiant, dum sit coctio. Hic turbulentus adscensus etiam ut inhibeatur, post cœnam utatur materiâ auxilii roborantis os ventriculi, & adscensum reprimentis. Tale reprimens erit conserva cottonior, & præparatum Coriandrum, vel à cœnâ utatur bolo panis intincti in vino granatorum.

℞ Tragee gross. secundum description. Augustanor. ℥ij.

Dispensetur recenter. S.
Erisnet nach Essens.

℞ panis alb. tost. ℥ij.
coriand. præp.
rosar. rub. exsic. a. ℥b.
masticis

benzoes amygdal. ℥b.
mosci
ambr. a. ℥b.
ol. cinam.

rhodin.
caryophyll. a. ℥b.
majoran. g. xvj.
cum styrac. liquid. in mortario calido F. Pastill. optimi, ad suffiendum concludere.

corall. rubr. præp.
cinam.
nuc. mose. a. ℥ij.

Pulveris. omnibus minut. adde

Saccar. ros. tabul. ℥vij.
Dos. coch. j. post pastum
vel per se, vel cum pane in vino macerato.

Manè

17 Manè surgens capitis PECTINATIONIBUS jejuno utatur
ventriculo.

POTUS sit Cerevisia tenuis, vel aqua hordei ad crepaturam cum aniso, & coriandro cocta. VINUM sit clarum, limpidum.

SOMNUS non sit meridianus, sed nocturnus, isque moderatus.

Non exploditur τὸ μεσημέρι veterum, qui peractis negociis majoris momenti circa meridiem cibum sumebant sed leviter, deinde meridiabantur & paulisper quiescebant, sed benè pasto corpore ab ingluvie indormire, & post ad negocia se conferre. In eo decubitus forma attendenda. Vitetur omninò supinus in dorso. Cubet in latus dextrum vel sinistrum, manus, cervicem & crura paulùm reducta, & omne corpus molliter positum habeat: ita enim plerique benè valentium cubant. Nec quoque post pastum statim & super satietatem, sed post duas aut tres à coenâ horas dormiendum est.

ANIMI PATHEMATA, quæ corpus alterant, & à statu naturali deturbant, vitentur: econtrà, quantum possibile est, animo quies procuranda.

EXERCITIA corporis & deambulationes non sunt negligenda, præcipuè æthere sereno & sudo.

VENUS ante primum somnum vitetur, imò in universum noxia esse judicatur, nisi oriatur affectus à semine diutiùs retento.

ALVUS quotidie respondeat.

CONCLUDEMUS verbis Avicenne capite de Incubo. Sed non oportet, ut prolongemus sermonem in ipso, quoniam jam præcessit, quod excusat. Quia de similibus alibi actum, & non solùm victus ratio, sed & catalogus agendorum in affinibus adfectibus antea sæpè propositus, ideò etiam hîc receptui carentes terminalia locabi-

mus.

SLUB DRESDEN

3 1399487

